

El pensador, Franz Kafka: dibuixos cal·ligràfics.

I, DONCS, QUÈ ÉS UN FILÒSOF?

MARTÍN PATROCINIO GUERRERO

*A la memòria del meu pare,
que quan era petit em regalà un atlas
i m'ensenyà a mirar el món*

1. QUI TÉ DRET A ANOMENAR-SE FILÒSOF?

Tenim un problema quan tot un ministeri vol liquidar l'assignatura de filosofia al batxillerat o quan una societat tolera el mot *filòsof* com a insult, o això sembla que li va etzibar el futbolista Ibrahimovic a Pep Guardiola. Qui té dret a anomenar-se *filòsof*? Què és, en definitiva, un *filòsof* professional? A què dedica el seu temps lliure? En té, de temps lliure, un *filòsof*? Són preguntes incòmodes que mereixen una resposta a l'altura de les expectatives, que són nul·les. Probablement —fixeu-vos bé que el dubte, la provisionalitat o el to diletant de les afirmacions és una de les constants del filòsof— hom té la visió que algú que es dedica a la filosofia va vestit amb colors foscos, de negre millor que de gris; que parla d'una forma intel·ligible; que es mimetitzava amb la famosa escultura de Rodin; ah, i que mai, mai!, no diu una paraula en el seu idioma si la pot dir en un altre —si volem parlar d'una *cosmovisió* en diem sempre *Weltanschauung*, o si volem parlar de *discurs* parlem sempre de *logos*. Com l'anècdota apòcrifa del torero El Gallo, que en conèixer el pensador madrileny Ortega y Gasset, li va preguntar per la seva dedicació. «Professor de Metafísica a la facultat de Filosofia», va dir l'autor de *La rebelión de las masas*. Sorprès, estupefacte davant algú que no es dediqués a torejar per les places, El Gallo

va dir: «*Hay gente pa tó*». Amb aquest exemple podem veure l'estimació ibèrica —Pessoa i D'Ors a part— pel pensament.

Figura estranya on n'hi hagi, la presència del filòsof sempre és extemporània (o *intempestiva*, que diria Nietzsche). Però ser extemporani no equival a ser extravagant, sinó simplement a trobar-se fora del seu temps, inadaptat: fora del sistema, que en dirien alguns avui dia. Hi ha quelcom d'incòmode en la realitat que ens porta a pensar-la; la cultura, entesa com a segona naturalesa de l'ésser humà, cal que sigui assimilada i qüestionada amb constància —però sempre en aquest ordre, sense saltar-se el primer pas. La cultura s'allotja en els mecanismes preconscious del comportament, constituint, així, un dens embolcall de prejudicis que orienten la nostra conducta. El significat de *virtut*, *justícia*, *veritat* o *llibertat* només podrà ser definit en la xarxa simbòlica de la nostra cultura, sigui la que sigui.

No sense certa arrogància, el filòsof s'atorga el pedant títol d'amant del coneixement, que no altra cosa vol dir *philosophos*. Aquest coneixement, tanmateix, esdevé *théoria* —ja ho veieu, és impossible deixar de fer servir paraules d'altres idiomes, millor si són gregues o alemanyes. Com Lucreci a *De rerum natura*, el filòsof s'ocupa de la natura de les coses, no pas de les coses de la natura (tot i que també, com en el cas d'Aristòtil o del nostre

contemporani extemporani Jesús Mosterín). Neix, així, amb la filosofia, la figura del teòric, que és un personatge material, moral i intel·lectualment independent (com el Poder Judicial?) respecte als poders de pressió de la cultura —i de la incultura—, majoritaris per definició.

Aquesta independència respecte a la pròpia comunitat cultural en la qual s'inscriu el filòsof el diferencia del mer sofista, d'aquell que s'anomena a si mateix *mestre de la virtut*, i que no és més que un farsant, un mercader de l'ànima que creu saber-ho tot i que en realitat no sap res, com els tertulians actuals dels mitjans de comunicació de masses, que passen d'un tema a l'altre només tallats per la publicitat. Què distingeix, doncs, el filòsof del sofista? Que aquest darrer creu saber-ho tot, mentre que el primer creu no saber res, és a dir, dubta de tot. L'*ethos filosòfic* no pot ser mai una característica exclusiva o pròpia d'un determinat col·lectiu professional. La filosofia no pot ser només, en conseqüència, una *assignatura*, o una *professió*, o un *grau universitari* com els altres. La filosofia no és exclusiva de ningú, sinó que és quelcom que s'espera de tot ciutadà en tant que ciutadà (per molt que això molesti el gremi de professors de filosofia, als quals Lichtenberg va titllar, en un destructor aforisme, com a *traficants d'opinions alienes*).

La bona filosofia que, com deia Popper, és una *recerca sense fi* que avança a través d'interrogacions i mitjançant respostes o solucions sempre provisionals, sovint en quarantena, no manté amb les aules una relació pacífica: no hi va néixer, tot i que sembla destinada a morir-hi, ja sigui de tedi o d'avorriment, com molts professors conspirin dia rere dia perquè així sigui. La naturalesa de la filosofia és ambigua i, com l'aigua que defensava Tales de Milet com a principi de totes les coses, s'escapa de les nostres mans en intentar reduir-la a professió i acadèmia; la filosofia és massa acadèmica quan és al món i massa mundana quan és a les aules. Allunyat sovint de l'esperit filosòfic, el llicenciat en filosofia és un personatge gris que

es caracteritza per conèixer i ensenyar la tradició filosòfica i gairebé res més, convertint-se en el més abominable que es pot arribar a ser des d'un punt de vista filosòfic: un especialista. Si mirem enrere en la història de la filosofia, no trobarem cap especialista en filosofia: Plató, Aristòtil, Agustí, Tomàs, Descartes, Spinoza o Nietzsche. Tots tenen quelcom en comú: no són especialistes en filosofia, sinó geòmetres, òptics, matemàtics, teòlegs o filòlegs. Els estudis filosòfics haurien de ser, doncs, i com sosté Manuel Sacristán, la culminació d'estudis de ciències reals.

Què sap un filòsof? Un filòsof no sap res, insistim-hi: la seva tasca hauria de ser la d'ajudar el científic en la investigació dels fonaments de la seva ciència; hauria de fer que l'historiador repensés la seva disciplina des d'un angle més profund; hauria de fer més problemàtica encara la tasca de l'artista; o hauria de fer-li present el tronc comú que l'uneix amb l'humorista. El filòsof no deixa de ser, com deia Gramsci —per cert, molt de moda darrerament—, un obrer qualificat del pensament enfront del peó. La filosofia té la tasca d'ajudar a pensar correctament. Podem imaginar-nos un entomòleg especialista sense la necessitat que tots els homes siguin entomòlegs empírics, de la mateixa manera que un especialista en trigonometria pot ser-ho sense que la majoria de ciutadans en siguin experts. Però difícilment podrem trobar un ésser humà que no sigui, en potència, un filòsof, que no pensi, perquè pensar és propi de l'ésser humà —sempre que, com diu Gramsci de nou, no sigui patològicament idiota.

Què és un llicenciat en filosofia? Seria una mena d'especialista en No-Res (el guionet i les majúscules faran les delícies dels suposats filòsofs). No hi ha, amb Kant, filosofia, sinó que hi ha el filosofar. Al capítol quart d'*Ulisses*, James Joyce situa Leopold Bloom assegut a la tassa del lavabo, en actitud de pensar. Aquesta actitud, aquest *ethos*, té més de filosòfic que algú admès per la llei com a filòsof. De fet, és ridícul; qualsevol fill de casa bona s'averkonyiria dels seus pares si tinguessin

l'ofici de filòsofs. Perquè una cosa és la filosofia i una altra és la metafilosofia. Aquesta darrera, la metafilosofia, sí que és interessant: és l'estudi del que han pensat els filòsofs del passat, que ens és extremadament valuós per comprendre el passat de la nostra civilització. És necessari però no suficient conèixer el passat de la matèria per dominar-la. Només una qüestió: algú es deixaria operar el cor per un especialista en història de la medicina? Algú viuria en una casa dissenyada no per un arquitecte, sinó per un historiador de l'arquitectura? Com deia el pensador alemany Bernd Schuster: no cal dir res més.

Els que sí que ho fan bé són els estudiants de Dret. Ells, durant el darrer curs de grau, cursen l'assignatura de *Filosofia del Dret*. Un cop que ja són coneixedors del dret positiu són capaços de filosofar sobre la matèria, de reflexionar-hi metajurídicament. Deixeu opinar lliurement un filòsof sobre qualsevol matèria científica, i coneixereu de primera mà el concepte de *vergonya aliena*.

2. DE QUÈ PARLA UN FILÒSOF?

Una altra de les característiques que defineix el filòsof és la demora en els protocols, l'examen de les condicions teòriques de possibilitat de qualsevol pensament i de la seva facticitat. La pausa que ens exigeix el pensament no quadra amb l'ansietat de l'home contemporani. Dit d'una altra manera: la filosofia té un problema amb Twitter. Si el filòsof és aquell que pensa tot allò que ens passa i tot allò que fem, quan escriu els seus pensaments ja fa tard. El soroll de la comunicació instantània, la histèria de ser el més ràpid, el més graciós, el més nou, el més modern, fa que la figura del filòsof sigui vista com quelcom del món d'ahir. Corren mals temps per a la comprensió; la gent —qui és, però, la gent?— necessita receptes, doctrines d'un sol ús, píndoles de saviesa comprimides de ràpida caducitat. (Però, així doncs, ¿caduquen les idees —les bones idees volem dir?). En els temps de la

viquipèdia i d'internet, en el món de facebook, d'instagram i del *trending topic*, hom té la sospita que cada cop sabem més i cada cop entenem menys. El filòsof ha de deixar que les coses parlin, però ja fa tard. La figura del filòsof d'urgències, 24 hores al dia i 365 dies a la setmana, és incompatible amb el temps que requereix pensar bé, la reflexió serena, el raonament sensat. Quantes pülades necessitariem per escriure les obres d'Aristòtil? I de Wittgenstein? Si la tasca del filòsof és argumentar, detectar les falses creences, pensar la moral de les nostres accions, ho té realment difícil en el món dels 140 caràcters. De sobte, com en un nou punt de partida, el filòsof queda astorat davant la realitat, aquest cop virtual, en la qual està immers. L'astorament, aquella reacció neta, aliena al prejudici, oberta a allò *des-conegut*, se'ns apareix ara a la pantalla; no en té prou el filòsof amb estar-a-l'última, sinó que necessita comprendre. Vet aquí una nova tasca per al filòsof, tal vegada quixotesca, que no s'ensenya a les Facultats de Filosofia (i perdó per les majúscules), cada cop menys facultades per filosofar.

Cal interrogar de nou el món. La tasca del filòsof és, també, obrir noves perspectives, contribuir a fer que s'obri pas una mirada nova, perquè, com deia Rosa Luxemburg, ser lliure és ser capaç de pensar d'una altra manera. El filòsof no serveix de res si el seu pensament no fa pensar contra el tòpic —i contra el *trendingtopic*—, la manera més còmoda d'encarar la vida. I què són, doncs, els tòpics? Són, com tothom sap —un altre tòpic— petites unitats de saber pràctic que es transmeten de manera anònima en les nostres societats. En català, la partícula *hom* hauria de fer-se servir amb cura, fins al punt que podem arriscar-nos a dir que en comptadíssimes ocasions després de l'*hom* no llisca un tòpic («*hom* pensa que...», «*hom* creu que...»). El recurs al tòpic compleix sovint la funció de substituir la reflexió, el debat i la crítica. No ens enganyem: les idees rebudes proporcionen el confort de l'assentiment col·lectiu. De fet, no podem prescindir de les nocions prèvies en el nos-

tre tracte amb el món i amb les altres persones. Els tòpics, aquestes petites càpsules de coneixement, ens serveixen per orientar-nos enmig del caos de l'experiència. Els tòpics són llocs comuns (en grec, *tópoi*) que no diuen res de nou a ningú, sinó que més aviat expliciten allò que tothom sap. Com diria Martin Scorsese, els tòpics ens ajuden a ser *un dels nostres*.

Un dels tòpics amb què es troba habitualment el filòsof és, per exemple, aquell que diu «sigues tu mateix» o, en paraules de Píndar, «arriba a ser allò que ets». Més enllà de la broma de mal gust que pot significar dir-li a algú que continuï sent com és —tots tenim al cap, ara mateix, gent que hauria de canviar, per al seu propi bé i, què dimonis!, també per al nostre—, d'aquest tòpic emergeix la distinció aristotèlica entre *acte* i *potència*, entre allò adquirit amb esforç (acte) i allò donat per la natura (potència). És deixant de ser allò que ara som com arribarem a ser allò que volem ser. Per tant, el «sigues tu mateix» que hom escolta per les cantonades pot acabar condicionant la conducta de manera castrant: allò que importaria seria, així, ser un mateix, no pas ser un de millor; allò que mostra aquest tòpic és la pura indiferència cap a la virtut. Sent un mateix, i no millor, ignorem la màxima de Montaigne segons la qual són els altres els qui ens formen. L'extrem d'aquest tòpic seria el retorn —en el cas que l'haguéssim deixat enrere— al més absurd individualisme infantil: allò que importa és el meu desig, ell és sobirà en mi, no tinc cap mena de deure excepte de satisfer-lo. La situació es dirimeix entre un «o tu o jo». O, com va satiritzar al respecte una eminent filòsofa, per anar cap on tu ets, em quedo on estic jo (el lloc on siguem és del tot indiferent). Així, sense la voluntat de contemplació de l'excel·lència d'altri mai no trobarem la veritable moral. On rau, per concloure, aquesta moral? En l'alta cultura —que, seguint Matthew Arnold, són les creacions estètiques d'una elit educada i intel·ligent, sensible als clàssics i a tot allò *civilitzat*. Sempre serà més fàcil anar clicant de *link* en *link* que seguir el fil

d'Ariadna de les grans obres del pensament; dit d'una altra manera, és més fàcil *ser un mateix* que *ser algú millor cada dia*. La cultura popular —allò que observen cada vegada amb més perplexitat els antropòlegs— ens empeny a cultivar la nostra *identitat* com si aquesta fos un mode d'*ésser-per-a-un-mateix*; quan en realitat només *som* quan esdevenim un *ésser-per-als-altres*. (I perdó per l'argot existencialista, però és que no me n'he pogut estar).

Un altre exemple de tòpic: «respecto les teves idees, però no les comparteixo». Frase cèlebre entre els tertulians televisius que ja es pot escoltar als mercats o a les perruqueries (els pentinats poden ser *casus belli*). Què vol dir *respectar les idees*? No ens enganyem de nou: en el moment precís en què comencem a intercanviar idees amb algú altre és perquè tenim la confiança que la raó està més aviat de part nostra i inevitablement desitgem que els altres ens la reconeguin i se la facin seva. En cas contrari callariem, com ja recomanava Wittgenstein. Perquè tenir raó és un dels grans plaers de la vida, i no succeeix gaire sovint, la veritat. Així, durant la confrontació dialèctica, a qui cal respectar és a l'individu, i amb freqüència *malgrat* les seves idees. Per començar, caldria ser irrespectuosos amb les nostres pròpies idees i després, però només després, amb les alienes. Prendre's seriosament les pròpies idees significa estar disposat, en algun moment, a canviar-les, tot i que sempre per bones raons —i aquestes exclouen totes aquelles que tinguin a veure amb el sexe i/o els diners. Sí, hipòcrita lector —Baudelaire *dixit*—, és bo canviar d'opinió; si és veritat, amb Heràclit, que les coses canvien constantment, no pot ser mentalment sa tenir sempre la mateixa visió de les coses. Fugiu ràpidament de la gent que diu «jo sempre he defensat que...». O menteix o, encara pitjor, és el boig de la ciutat.

Així, doncs, els tòpics solidifiquen l'atmosfera d'una època, l'univers de creences, valors i nocions que en cert moment de la història comparteix una determinada societat; doncs bé, la tasca de la crítica filosòfica hauria d'encarar els tòpics realment

existents. Perquè no ens enganyem, al filòsof, i això no és una paradoxa, li costa més el fet de pensar que als altres, precisament perquè pensa amb el llenguatge i en el llenguatge. El filòsof no pretén altra cosa que pensar la vida, captar la realitat en conceptes: un pensament sense vida a què remetre's és buit (especulació sense intensitat), mentre que una vida sense pensament que la il·lumini és cega (agitació sense objecte).

3. RETORN A SÒCRATES (EL FILÒSOF, NO EL FUTBOLISTA BRASILER)

La concreció més ajustada de la figura del filòsof la trobem, com no podia ser d'una altra manera, a Sòcrates. Com hem de viure?, li fa dir Plató al *Gòrgies*. El diàleg socràtic té com a finalitat la *protrépein*, sinònim d'estimular o despertar la consciència adormida del ciutadà, cosa impossible en els ximplers i els necis (que n'hi ha, i cada cop més, fins al punt que comencen a passar desapercebuts). Enfront de la prepotència del monòleg i dels dictats de la veritat, el diàleg significa humiliar el propi discurs, farcint-lo d'interrupcions i de rèpliques del nostre interlocutor. És aquesta predilecció pel diàleg allò que distingeix el pensament occidental del tot sovint sobrevalorat pensament oriental, tan de moda des de fa un temps. De fet, Sòcrates fou coetani d'Heràclit i Pitàgores a Grècia; de Job, a Israel; de Gilgamesh a Sumèria o de Buda a l'Índia; de Confuci o Lao-Tsé a la Xina. Moment esplendorós per al pensament global, el segle V abans de la nostra era. Ara bé, l'únic que es declara ignorant i al qual podem atorgar la categoria del més mundà dels savis és el nostre pensador grec. Vet aquí la primera i més cèlebre paradoxa socràtica: saber-se ignorant (*Defensa de Sòcrates*, 21d).

El filòsof socràtic aspira a pensar amb claredat i a dominar l'art de la dialèctica, a lluitar amb els arguments per tal de convèncer i no pas vèncer, just el contrari del que va succeir entre el general

Millán Astray i Miguel de Unamuno. N'hi ha prou amb causar perplexitat al nostre adversari —que no pas enemic—, en generar el dubte intranquil (*aporía*) a qui creu saber-ho tot. Els dards, doncs, mai no haurien d'anar cap a la persona, sinó cap al seu fals saber, cap al seu mal raonament. Millor semblar dubtes que doctrines; millor, en conseqüència, collir filòsofs que fanàtics. Sense el dubte difícilment podem conèixer el bé, la virtut. Qui tot ho té clar és perillós; per saber què és el bé cal dubtar, cal aprofundir en la recerca, fins al punt de preguntar-nos *qui som*, que en termes morals seria equivalent a qüestionar-nos *què volem*. La filosofia socràtica, com la psicoanàlisi freudiana, sosté que conèixer-se un mateix implica saber què es vol, pas previ per adquirir la *sophrosýne*, la mesura o templança. El dèlfic «coneix-te a tu mateix» és un preventiu contra la desmesura. La virtut de la mesura és la salut de l'ànima, és la mostra d'una vida ordenada («examinant-me jo mateix i examinant els altres», *Defensa de Sòcrates*, 28e). Aquest examen d'un mateix aporta al diàleg filosòfic i al saber com a ètica el seu criteri últim: evitar contradir-se i procurar sempre l'acord amb un mateix, és a dir, no vulnerar un dels principis bàsics del pensament occidental: el de no-contradicció. No podem admetre, doncs, res que no hagi resistit bé el nostre examen i que no estigui lliure de tota contradicció. Aquest ensenyament socràtic, breu i clar, és quelcom revolucionari i un autèntic revulsiu contra l'ordre establert. L'educació socràtica és un mètode, és aprendre a preguntar i a preparar-se per a una vida *examinada*. Preguntar, vet aquí el temor primigeni del poder. Polítics, eclesiàstics o militars no toleren les preguntes per por a la resposta. «Aquest és un lloc on no s'accepten les preguntes», digué un vigilant d'Auschwitz a un presoner jueu. Avui la metàfora d'això és un polític que evita la premsa a través d'un televisor de plasma.

El domini d'un mateix (*enkráteia*) és la conseqüència del mètode socràtic. Justament aquesta manca d'autodomini indica la inferioritat d'aquest

individu, sobretot per haver desestimat la virtut, el saber de la mesura, mostrant així (en el fons i en la forma) la seva pròpia ignorància. Impossible aconseguir la felicitat (*eudaimonia*) sense l'auto-domini i l'examen constant de les nostres accions. Sòcrates sosté que conèixer la virtut és ja posseir-la; no poden coexistir, doncs, el mal i el coneixement (*Protàgores*, 352b-c). Hi ha una evident contradicció entre la saviesa i el mal: un home savi no pot ser dolent; i si ho és, és un ignorant. La dedicació a la filosofia posa en valor aquesta paradoxa, deixant així l'ignorant en evidència, i això fa mal a qualsevol, per poc llest o sensible que sigui. No cal ser gaire llarg per veure-hi un dels motius pels quals és urgent relegar la filosofia a un segon terme dins els plans d'estudi de batxillerat.

IV. TU POTS SER UN FILÒSOF, TAMBÉ

La suposada incompetència dels filòsofs per als afers mundans ja fou satiritzada per Erasme de Rotterdam al seu opuscle *Elogi de la follia*: «Un exemple de com els darrers [les llumeneres de la filosofia] són inútils per a qualsevol afer vital, pot ésser-ho el mateix Sòcrates, reconegut per l'oracle Apol·lo —desenraonadament, però— com el savi per excel·lència, el qual, volent parlar en públic de no sé què, es va haver de retirar enmig de les grans riallades de l'auditori» (traducció de Jaume Medina, Edicions 62, Barcelona, 1982, p. 48-49). Plató, això no obstant, creia que la república no seria sàviament governada fins a l'arribada d'un pensador al poder polític. D'exemples que mostren el contrari n'hi ha centenars: els Catons a Roma foren odiats per una part substancial de la ciutadania; Marc Aureli, un bon emperador, tingué imatge de pesat, segons els seus súbdits; Napoleó, l'emperador francès, que es va atrevir a anotar *El príncep* de Maquiavel, va acabar desterrat a una illa; i, més recentment, Zoran Djindjic, l'injustament oblidat primer ministre de Sèrbia que va acabar amb el règim de Milosevic, i deixeble directe de

Jürgen Habermas, va morir d'un tret al pit el 2003 per un franc tirador que, imaginem, no era amant del pensament filosòfic. Fins i tot en els darrers mesos hi ha hagut un catedràtic de filosofia gironí que ha esdevingut eurodiputat, i d'una alcaldessa de Santa Coloma de Gramanet es diu que és experta en el filòsof de la justícia John Rawls.

Finalment, però, per a aquells que encara estiguen llegint aquestes paraules humils, però que no estiguen prou convençuts com per matricular-vos de filosofia a qualsevol facultat (es pot fer a distància, també, que és la millor manera d'evitar les males companyies; però no ens enganyem, sovint aquestes comencen per un mateix), cal apuntar alguns consells que dona Jim Hankinson al seu *Bluff Your Way in Philosophy*, on s'apunten diverses estratègies per semblar un filòsof sense ser-ho. Per exemple, i en primer lloc, feu un ús continuat de preguntes en parlar (és de mal gust afirmar res si es pot fer una pregunta). Una mostra: millor que dir «Això vulnera totes les normes de la lògica» és millor dir «A vostè no li sembla que això vulnera totes les normes de la lògica?». Creieu-me, és infal·libre i farà pujar la vostra cotització filosòfica. En segon lloc, i en cas de quedar-se sense arguments, és imprescindible anar-se'n per les branques, sense comprometre's amb cap afirmació. Exemples: «Com a mínim a mi em sembla que...» (encara que no t'ho sembli); «tal vegada hi hauria més coses a dir...» (encara que no et vinguin al cap). En tercer lloc, el to. L'adopció del to adequat és fonamental per a la imatge del filòsof. Ha de ser baix, mesurat, considerat. Cal donar la imatge que tot ha estat meticulosament meditat, i que qualsevol dels nostres arguments és intel·ligent i profund. En quart lloc, l'aspecte físic ha d'acompanyar les idees brillants del nostre discurs. Però tenim dues opcions: o bé anem vestits impecablement i parlem amb una excel·lent dicció, o bé optem per anar mal vestits i parlar de manera embarbussada, com un Woody Allen de l'Anoia, com si fóssim savis despistats que no sabem qui és Leo Messi. El cinquè lloc —i aquí desvetllem ja un

dels trucs que estem utilitzant— és l'ús desmesurat de l'enumeració, sigui la que sigui. Per exemple: «Sobre aquest aspecte, hauríem de distingir com a mínim cinc aspectes...». No es preocupi, al tercer ja hauran canviat de canal mental i seran incapaçs de rebatre'l. Una altra tècnica, ara ja en sisè lloc, és l'ús d'un llenguatge deliberadament fosc, i si és possible, en llengua alemanya. No és el mateix citar *Sobre la voluntat en la natura* de Schopenhauer que el seu *Über den Willen in der Natur. Eine Erörterung, welche die Philosophie des Verfassers, seit irhem Auftreten, durch die emprischen Wissenschaften erhalten hat*. Setè truc per esdevenir un filòsof: mostrar sempre primer els errors aliens és imprescindible per no haver de mostrar les pròpies virtuts, en el cas que n'hi hagi. Cal sempre complicar allò que és essencialment simple i enfosquir allò que no és clar. Per exemple: serà útil fer servir allò que podríem denominar *l'estratègia de profunditat aparent*, que es mostra així: «En realitat, estimat company, allò que tu plantejes o dius és molt més complicat del que sembla a primera vista...». No falla. I, finalment, en vuitè lloc, és una estratègia d'un absolut *crack* de la filosofia (impostada) col·locar un pensament propi sota la cita d'un pensador reconegut. Això sempre et farà guanyar prestigi. I no et preocupis, poques persones seran capaces avui dia de detectar la cita falsa, ni tan sols *l'argumentum ad verecundiam* (oi que no?). Perquè, com deia Cioran, cada vegada hi ha més gent amb el cervell devorat pel virus de la ignorància.

Per concloure: què és, doncs, un filòsof? Espero no haver-ho mostrat amb claredat, altrament hauria destruït milers d'anys de misticisme envers la figura del pensador. Sovint la vocació la tria un, a vegades la vocació li ve donada. Si vostè és un filòsof o no, a hores d'ara ja ho sabria; contràriament, si vostè té algun problema i se'n troba un, de filòsof, tal vegada pugui contractar-lo. Són bona gent, examinen la seva vida i la dels altres, intenten no entrar en contradicció amb si mateixos, respecten les lleis de la ciutat, usen trucs

per despertar consciències i, per damunt de tot, paguen impostos i no enfonsen les economies dels països. Amb Marx, podem dir que els filòsofs s'han dedicat a interpretar el món; ara del que es tracta, milers d'anys després, és d'escoltar-los.

MARTÍN PATROCINIO GUERRERO (Barcelona, 1978) és, segons la llei, historiador (UAB) i filòsof (UB), però ell es reconeix a si mateix com a professor (IES Mediterrània, Castelldefels). No pot, malgrat que ho intenta, deixar de mirar el món amb cert astorament i comicitat.